

Zhodnocení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.11.1988, sp. zn. Cpj 17/88, ECLI:CZ:NS:1988:CPJ.17.1988.1

Číslo: 22/1989

Právní věta: K riešeniu niektorých ďalších otázok týkajúcich sa objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov v praxi súdov

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.11.1988

Spisová značka: Cpj 17/88

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Zhodnocení

Hesla: Daně, Náklady řízení, Neoprávněný majetkový prospěch, Objevy, Posudek znalecký, Pravomoc soudu, Průmyslový vzor, Řízení před soudem, Řízení smírčí, Rozhodnutí jiných orgánů, Tematické úkoly, Vynálezy, Zlepšovací návrhy

Předpisy: 84/1972 Sb. § 2 99/1963 Sb. § 7

§ 103

§ 127

§ 135

§ 65

§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22

K riešeniu niektorých ďalších otázok týkajúcich sa objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov v praxi súdov 1)

(Zo zhodnotenia úrovne rozhodovania súdov Slovenskej socialistickej republiky vo veciach týkajúcich sa objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov, prejednaného občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SSR, [Cpj 17/88](#) a schváleného aj uznesením pléna Najvyššieho súdu SSR z 28. 11. 1988, Pls 2/88)

Vynálezcovstvo a zlepšovateľstvo má stále rastúci význam. Na 5. zasadnutí ÚV KSČ v marci 1987 bola zdôraznená potreba „plne podporiť rozvoj tvorivej činnosti robotníkov a technikov pri riešení konkrétnych úloh priamo v kolektívoch pracujúcich, opierať sa o ich námety a pripomienky, presadzovať konkrétny prístup k prekonaniu stereotypov a bariér, ktoré bránia rýchlemu uplatneniu

vedy a techniky v praxi a podporovať vynálezcov, zlepšovateľov a novátorov, orientovať ich činnosť na riešenie hlavných problémov a širšie využívať ich výslednosť práce“.

Pre naplnenie uvedených záverov je dôležité aj dôsledné dodržiavanie socialistickej zákonnosti v oblasti vynálezcovstva a zlepšovateľstva v období prestavby hospodárskeho mechanizmu.

Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky zaradil do plánu hlavných úloh na I. polrok 1988 zhodnotenie konania a rozhodovania súdov Slovenskej socialistickej republiky vo veciach týkajúcich sa objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov.

I.

Uplatňovanie niektorých procesných ustanovení

Základným predpokladom prejednávania a rozhodnutia sporu v občianskom súdnom konaní je zistenie, či sú pre toto konanie splnené podmienky konania (§ 103 O. s. p.). To platí aj pre konanie súdu o nárokoch vyplývajúcich zo zákona č. 84/1972 Zb. o objavoch, vynálezoch, zlepšovacích a priemyselných vzoroch.

Právomoc súdu

Nároky vo veciach týkajúcich sa objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov majú občianskoprávnú povahu (§ 17 O. z.). Preto pre posúdenie otázky právomoci súdu v týchto veciach platí predovšetkým všeobecná úprava (§ 7 ods. 1 O. s. p.).

Vo viacerých prípadoch zákon č. 84/1972 Zb. zveril rozhodovanie o niektorých otázkach do výlučnej právomoci iného orgánu (napr. rozhodnutie o udelení diplomu na objav, rozhodnutie o udelení autorského osvedčenia alebo patentu, rozhodnutie o udelení osvedčenia na priemyselný vzor, ďalej určenie, či vyriešenie technického problému spadá do rozsahu určitého autorského osvedčenia, a iné). Orgánom, ktorý je oprávnený v týchto veciach konať a rozhodnúť, je úrad pre vynálezy a objavy. 2) V týchto prípadoch je súd viazaný rozhodnutiami vydanými týmto úradom; jeho rozhodnutie má povahu rozhodnutia vydaného v správnom konaní (§ 135 ods. 2 O. s. p.). Avšak ani v prípade, že takéto rozhodnutie nebolo ešte vydané, súd so zreteľom na ustanovenie § 116, prvá veta, zákona č. 84/1972 Zb. nie je oprávnený v konaní o odmenu za využitie riešenia posúdiť ako predbežnú otázku, či riešenie inak spĺňa podmienky pre udelenie diplomu za objav, autorského osvedčenia a osvedčenia na priemyselný vzor. Predpokladom práva na odmenu je totiž vydanie rozhodnutia Federálneho úradu pre vynálezy a objavy, ktorým sa udeľuje diplom alebo osvedčenie (patent).

Vo veci sp. zn. 9 C 204/84 Okresného súdu v Žiline v konaní o odmenu za využitie vynálezu súd sám posúdil ako predbežnú otázku, či vyriešenie technického problému spadá do rozsahu autorského osvedčenia. Odvolací súd toto pochybenie napravil s poukazom na ustanovenie § 43 ods. 1, 2 zákona č. 84/1972 Zb., podľa ktorého súdy sú viazané určením Úradu pre vynálezy a objavy o tom, či vyriešenie technického problému spadá do rozsahu autorského osvedčenia, pričom toto určenie nemôže súd riešiť ani ako predbežnú otázku.

Naproti tomu v konaní o odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu súd nie je viazaný rozhodnutím organizácie o prihláške zlepšovacieho návrhu (§ 67, § 72 zákona č. 84/1972 Zb.). V týchto prípadoch totiž rozhodnutie organizácie nemá povahu rozhodnutia vydaného v správnom konaní (porov. č. 16/1982, str. 83, a č. 32/1984, str. 167, ods. 3, Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk). Súd posúdi vždy sám otázku, či riešenie spĺňa podmienky zlepšovacieho návrhu v zmysle ustanovenia § 58 a nasl. uvedeného zákona. 3) Nemohol by preto priznať odmenu za riešenie, ktoré nespĺňa podmienky zlepšovacieho návrhu.

Zákon č. 84/1972 Zb. zakotvuje aj delenú právomoc v sporoch o odmeny poskytované v súvislosti s vynálezmi, zlepšovacími návrhmi a priemyselnými vzormi. V týchto prípadoch je daná právomoc súdu iba v prípade, ak bolo predchádzajúce zmierovacie konanie na príslušnom odborovom orgáne bezvýsledné, alebo ak orgán príslušný na vykonanie zmierovacieho konania nie je zriadený (§ 125 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb.). Funkciu zmierovacieho orgánu v týchto prípadoch plní v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1, 2 vyhlášky č. 93/1972 Zb. závodný výbor základnej organizácie ROH (prípadne ním poverená komisia pre hnutie vynálezcov a zlepšovateľov) tej organizácie, ktorá je príslušná na určenie a vyplatenie odmeny poskytovanej v súvislosti s vynálezom, zlepšovacím návrhom alebo priemyselným vzorom.

Vo veci sp. zn. 13 C 482/86 Okresného súdu v Poprade v konaní o odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu súd prehliadol, že zmierovacie konanie nesprávne vykonala rozhodcovská komisia ustanovená podľa vyhlášky č. 42/1975 Zb. v znení vyhlášky č. 25/1983 Zb.

Vo veci sp. zn. 12 C 15/85 Obvodného súdu Bratislava 1 v spore o odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu súd nevenoval pozornosť otázke právomoci a rozhodol bez zistenia, či bolo vykonané zmierovacie konanie. Neboli zistené pochybenia pri posudzovaní právomoci súdov v prípadoch nárokov na vyplatenie osobitnej odmeny za vyriešenie tematickej úlohy. Súd vychádza zo záveru, že výlučná právomoc súdov na prejednanie týchto nárokov vyplýva z ustanovenia § 124 ods. 1 písm. e) zákona č. 84/1972 Zb. (porov. aj. č. 16/1982 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, str. 86 - 88).

Pozornosť však treba venovať veciam, v ktorých konaniu na súde malo predchádzať konanie pred zmierovacím orgánom. Pre bezvýslednosť zmierovacieho konania nestačí samotné uplynutie lehoty 30 dní od podania návrhu. Konanie možno totiž považovať za bezvýsledné iba za splnenia podmienok, ak do 30 dní od podania návrhu odborový orgán neschválil zmier a účastník zmierovacieho konania navrhol, aby sa spor postúpil súdu, alebo sa obrátil priamo na súd.

Na rozhodovanie ostatných vecí (okrem vecí, v ktorých je daná výlučná právomoc iného orgánu podľa zákona č. 84/1972 Zb., a vecí, na ktoré sa vzťahuje delená právomoc) je daná výlučne právomoc súdu. Ide napr. o spory o autorstve objavu, vynálezu, zlepšovacieho návrhu, priemyselného vzoru, spory o tom, či objav alebo vynález vytvoril autor v pracovnom pomere, a ďalšie.

Miestna príslušnosť

Súd nesmú v prípade delenej právomoci opomenúť, že ak malo pred konaním na súde predchádzať konanie na zmierovacom orgáne, je daná výlučná príslušnosť súdu, v obvode ktorého má sídlo zmierovací orgán (§ 88 písm. g/ O. s. p.), t. j. zmierovací orgán v tej organizácii, ktorá je príslušná na určenie a vyplatenie odmeny poskytovanej v súvislosti s vynálezom, zlepšovacím návrhom alebo priemyselným vzorom.

Znalecké dokazovanie

Pri rozhodovaní sporov týkajúcich sa vynálezcovstva a zlepšovateľstva sa súd v priebehu konania často musí vyporiadať s viacerými odbornými otázkami. Najčastejšie ide o odborné otázky týkajúce sa techniky a ekonomiky. Z vykonaného prieskumu vyplýva, že vo väčšine vecí z tejto oblasti súdy na zodpovedanie odborných otázok ustanovujú znalca. V niektorých prípadoch sa súdy dopúšťajú tej chyby, že ustanovujú znalca v takom štádiu konania, keď nie je dostatočne zistený skutkový stav, na základe ktorého má znalec podať znalecký posudok.

Pokiaľ ide o výber osoby znalca, súdy sa správne neobmedzujú iba na znalcov zapísaných v zozname znalcov v základnom odbore " patenty a vynálezy". Znalcov poverujú súdy zvyčajne podaním znaleckého posudku v prípadoch, keď bolo treba vyčísliť spoločenský prospech dosahovaný využitím

vynálezu alebo zlepšovacieho návrhu. Pokiaľ vznikla potreba objasniť odborné otázky napr. z oblasti hutníctva, stavebníctva, chémie, strojárstva, elektrotechniky a pod., súdy vyžadujú znalecký posudok od znalca, ktorý má potrebnú odbornú kvalifikáciu (napr. z chémie, elektrotechniky a pod.).

Vo veci sp. zn. 11 C 92/86 Okresného súdu v Žiline bolo napr. treba objasniť odborné otázky súvisiace so špeciálnou injenktážou tesniacich vaní alebo vo veci sp. zn. 10 C 542/86 Okresného súdu v Banskej Bystrici bolo treba objasniť otázky týkajúce sa špeciálnych chemických procesov. Keďže účastníci proti podaným posudkom mali dôvodné námietky, odvolací súd správne v oboch veciach uvedené rozsudky zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

V niektorých prípadoch vzhľadom na zložitosť technického alebo ekonomického problému sa môže stať, že ustanovený znalec potrebuje odborný problém prejednať s konzultantom; za konzultanta možno pribrať aj ústav. Niekedy súd už v uznesení o nariadení znaleckého dokazovania povolí ustanovenému znalcovi, aby si pribral konzultanta. Ustanovený znalec môže aj sám požiadať súd o súhlas s pribratím konzultanta ešte pred podaním znaleckého posudku. Ojedinele znalec vec konzultuje bez toho, že by vopred požiadal súd o súhlas, a o súhlas požiada súd až dodatočne po podaní posudku.

Možnosť pribrať konzultanta vyplýva z ustanovenia § 10 ods. 2 zákona č. 36/1967 Zb. Ustanovený znalec zodpovedá za celý znalecký posudok, teda aj za tú časť, ktorú prejednal s konzultantom. Pokiaľ ide o odbornú kvalifikáciu konzultanta, vyžaduje sa, aby bol približne na rovnakej odbornej úrovni ako ustanovený znalec (porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 17/1971 Zbierky sodných rozhodnutí a stanovísk). Konzultant nemusí byť zapísaný v zozname znalcov, ani nemusí skladať sľub v zmysle ustanovenia § 6 zákona č. 36/1967 Zb. Súd dáva k pribratiu konzultanta iba všeobecný súhlas a nie menovitý súhlas. V tejto súvislosti treba však poukázať aj na to, že súd môže ustanoviť naraz viacerých znalcov (§ 127 ods. 1 O. s. p.), čo súdy nevyužívajú.

Súdy pri nariaďovaní znaleckého dokazovania nevychádzajú dôsledne z ustanovenia § 21 ods. 1 zákona č. 36/1967 Zb., ktoré ukladá štátnym orgánom vyžadovať posudky predovšetkým od ústavov alebo iných pracovísk špecializovaných na znaleckú činnosť (§ 6 vyhlášky č. 37/1967.).

Od znalcov možno vyžadovať splnenie iba takých povinností, ktoré sú v súlade s platnými právnymi predpismi. Samotné znalecké dokazovanie možno nariadiť iba spôsobom a za splnenia podmienok uvedených v ustanovení § 127 O. s. p. a v ustanovení § 13 vyhlášky č. 37/1967 Zb. Znalecké dokazovanie treba nariadiť až v takom štádiu konania, keď súd už má sústredené potrebné doklady, a to vrátane výsluchov účastníkov konania. V zmysle ustanovenia § 127 ods. 3 O. s. p. súd môže uložiť účastníkovi konania (prípadne niekomu inému), aby sa dostavil k znalcovi, predložil mu potrebné predmety, podal mu potrebné vysvetlenie alebo niečo znášal, ak je to na podanie znaleckého posudku potrebné. Na druhej strane zákon nepredpokladá, že by obdobné povinnosti mal plniť ustanovený znalec vo vzťahu k účastníkom konania alebo iným osobám. Takouto činnosťou by totiž jednak nahradzoval úlohu súdu a jednak jeho odborné závery by mohli byť nežiadúce ovplyvnené ešte pred vypracovaním samotného posudku. Ak je v niektorých prípadoch súčinnosť účastníka a znalca nutná, potom sa musí uskutočniť v súlade so zákonom, avšak nemožno od znalca žiadať, aby pred podaním posudku s účastníkmi svoje závery konzultoval a reagoval na ich námietky. Účastníci majú možnosť k posudku sa vyjadriť po jeho podaní potom je už vecou súdu, ako sa vyporiada s prípadnými námietkami vznesenými voči podanému posudku. Ďalší postup súdu tu už závisí od povahy a druhu námietok. Súd môže v prípade potreby znalca vypočuť, požiadať ho o doplnenie posudku, môže nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie alebo vykonať aj iné dokazovanie. Pritom súd je povinný i znalecký posudok hodnotiť tak, ako ktorýkoľvek iný dôkaz v zmysle ustanovenia § 132 O. s. p.

Napr. Krajský súd v Bratislave v zrušujúcom uznesení sp. zn. 13 Co 310/85 (vo veci Okresného súdu

v Trnave sp. zn. 13 C 936/83) nesprávne uviedol: „Dôvodmi prietahov v konaní v súvislosti s podávaním znaleckých posudkov je aj nedostatočná súčinnosť znalcov s účastníkmi sporu. Každý z účastníkov má spravidla názory na otázky, ktoré znalec v posudku rieši. Preto je vždy potrebné, aby súd pri zadávaní úlohy znalci výslovne uložil, aby po vykonaní šetrenia v zmysle zadanej úlohy prekonzultoval svoje predbežné závery s oboma účastníkmi sporu a vo svojom znaleckom posudku sa vyporiadal aj s ich námietkami a pripomienkami a svoje stanovisko k týmto námietkam a pripomienkam náležite odôvodnil a podložil podkladmi tak, aby aj v tomto smere bolo možné spoľahlivosť znaleckého posudku preskúmať. Pokiaľ tak znalec nevykoná, treba mu znalecký posudok vrátiť na doplnenie v tomto smere „.

Správne postupoval Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 6 C 316/86 okresného súdu v Martine. Voči podanému znaleckému posudku účastníci vzniesli rôzne námietky. Súd prvého stupňa ich nechal bez povšimnutia. Odvolací súd dokazovanie doplnil vypočutím účastníkov a podaný posudok dal preskúmať inému znalci.

Keď sú v konaní podané dva posudky, prípadne viacej znaleckých posudkov, pričom závery v nich vyslovené si navzájom odporujú, súdy si v týchto prípadoch nie vždy uvedomujú, že rozdielne znalecké posudky majú hodnotiť predovšetkým tak, aby bolo zrejmé z rozhodnutia, ktorý z nich a z akých dôvodov vzali za podklad svojho rozhodnutia a na druhej strane z akého dôvodu nevychádzali z druhého znaleckého posudku. Pred takýmto hodnotením sú však povinné sa s existujúcimi rozpormi vyporiadať predovšetkým výsluchom oboch znalcov. Ak sa existujúce rozpory nepodari odstrániť ani týmto spôsobom, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom s vyššou odbornou kvalifikáciou, vedeckým ústavom alebo inštitúciou (porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 45/1984 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Bez povšimnutia súd nemôže nechať ani taký posudok, ktorý si účastník zadovážil sám ešte pred začatím súdneho konania (v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 vyhlášky č. 37/1967 Zb.) alebo v jeho priebehu. Takto zadovážený posudok síce nemá povahu znaleckého posudku podľa ustanovenia § 127 O. s. p., ale má povahu listinného dôkazu v zmysle ustanovenia § 129 O. s. p. (porov. č. 1/1981, str. 29, Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Pri hodnotení znaleckých posudkov, ktorými bol určený spoločenský prospech, dosiahnutý využívaním napr. vynálezu alebo zlepšovacieho návrhu, súdy musia venovať osobitnú pozornosť otázke, či spôsob jeho určenia, zvolený znalcom, je v súlade s ustanoveniami § 6 a § 7 vyhlášky č. 27/1986 Zb. a či sa prihliadalo na náklady spojené s ich zavedením, prípadne či tieto náklady boli odpočítané od spoločenského prospechu dosiahnutého v prvom roku ich využitia (§ 5 ods. 2 vyhlášky č. 27/1986 Zb.). Spoločenský prospech treba určovať iba tak, ako je to stanovené v uvedených ustanoveniach, ktoré majú taxatívnu povahu. Výnimku z toho pravidla tvorí iba ustanovenie § 16 ods. 2 vyhlášky č. 27/1986 Zb. (alebo skôr platné ustanovenie § 18 ods. 2 vyhlášky č. 106/1972 Zb.), ktoré umožňuje jednorázovú odmenu určiť na základe predpokladaného spoločenského prospechu. Okrem toho súdy musia hodnotiť aj to, či znalec dôsledne používal údaje jednotnej sústavy sociálno-ekonomických informácií (§ 1 zákona č. 21/1971 Zb. o jednotnej sústave sociálno-ekonomických informácií) a či vychádzal z porovnateľných hodnôt zistených pred využitím vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru. Táto povinnosť vyplýva z ustanovenia § 5 ods. 3 vyhlášky č. 27/1986 Zb. (predtým z ustanovenia § 5 ods. 3 vyhlášky č. 106/1972 Zb.).

Napr. vo veci 8 C 163/85 Okresného súdu v Banskej Bystrici nebolo možné z obsahu znaleckého posudku ani z ďalšieho obsahu spisu zistiť, aký druh spoločenského prospechu sa využívaním daného vynálezu dosahoval, a preto nebolo možné zistiť ani to, akým spôsobom bolo treba určiť jeho výšku, pričom súd zrejme nemal k dispozícii ani údaje z informačnej sústavy žalovanej organizácie. Tento rozsudok bol zrušený rozsudkom Najvyššieho súdu SSR sp. zn. 4 Cz 20/87 na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona,

ktorú podal generálny prokurátor SSR.

Trovy konania

V konaní o vyplatenie odmeny za využitie vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru súdy správne vychádzajú zo zásady zodpovednosti za výsledok konania (§ 142 ods. 1, 2 O. s. p.). Vo väčšej miere však prichádza v týchto sporoch do úvahy osobitné ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p., umožňujúce priznať účastníkovi, ktorý vo veci iba čiastočný úspech, plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. V konaní o odmene vo väčšine prípadov je výška odmeny závislá od znaleckého posudku. Je tomu tak najmä v prípade, ak organizácia pred začatím sporu nesplnila povinnosti uvedené v ustanovení § 117 ods. 3 a 4 zákona č. 84/1972 Zb.

Vo veci sp. zn. 11 C 24/85 Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši Krajský súd v Banskej Bystrici priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania, hoci z uplatneného nároku 21 526,- Kčs mu bola na základe znaleckého posudku priznaná odmena iba 6637,- Kčs. Odvolací súd poukázal na to, že v danej veci výška odmeny bola závislá od znaleckého posudku, pričom žalovaná organizácia pred podaním návrhu odmietla žalobcovi poskytnúť informácie potrebné pre ustálenie spoločenského prospechu a výpočet odmeny.

V súvislosti s rozhodovaním o trovách konania treba sa však zmieniť o náhrade trov štátu podľa ustanovenia § 148 O. s. p. v prípadoch, ak súd hradil trovy znaleckého dokazovania. Správne postupujú tie súdy, ktoré napriek tomu, že navrhovatelia v konaní o nároky z práv k vynálezom, zlepšovacím návrhom, priemyselným vzorom a za vyriešenie tematickej úlohy sú v zmysle ustanovenia § 10 ods. 2 písm. e) zákona č. 140/1984 Zb. od súdneho poplatku oslobodení, posudzujú, či sú u nich inak splnené podmienky podľa ustanovenia § 138 ods. 1 O. s. p. pre oslobodenie od súdnych poplatkov a pri zistení, že nie sú splnené, rozhodujú o trovách štátu podľa výsledkov konania (§ 148 ods. 1 O. s. p.). 4)

Využívanie možnosti upozornenia podľa ustanovenia § 65 O. s. p.

Upozornenie súdu na nedostatky v činnosti organizácie alebo orgánu, ktoré viedli alebo by mohli viesť k ohrozeniu alebo porušeniu práv niekoho iného a prípadne i k vzniku sporu (§ 65 O. s. p.), je významným a účinným prostriedkom prevencie a upevňovania socialistickej zákonnosti. Skutočnosťou však je, že súdy tento inštitút v súvislosti s rozhodovaním o nárokoch vyplývajúcich zo zákona č. 84/1972 Zb. málo využívajú.

Vo veci sp. zn. 7 C 1965/86 Okresného súdu v Nitre súd prvého stupňa správne upozornil Okresnú odborovú radu v N. na nedostatky v činnosti viacerých závodných výborov základných organizácií ROH pri vykonávaní zmierovacieho konania. Náprava nastala po tomto upozornení, keď okresná odborová rada prijala príslušné opatrenia.

Pod sp. zn. 12 Co 206/85 upozornil Mestský súd v Bratislave organizáciu na nečinnosť a nesprávny postup v súvislosti s vyplatením osobitnej odmeny za vyriešenie tematickej úlohy. V danej veci totiž nebola ustanovená hodnotiteľská komisia a ani riešenie nebolo vyhodnotené. Organizácia na upozornenie reagovala a prijala opatrenia na zabezpečenie plnenia povinností vyplývajúcich z ustanovení skôr platnej vyhlášky č. 102/1972 Zb.

II.

Výklad niektorých hmotneprávných ustanovení

Predpoklad tvorivej práce

Nevyhnutným predpokladom každého objavu, vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru je vlastná tvorivá práca autora alebo spoluautorov (§ 2 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb.), ktorá je výsledkom duševnej činnosti človeka. Autorom tejto činnosti môže byť len človek a nie organizácia, ale ani počítač alebo robot.

Rozhodovanie o tom, či konkrétne riešenie spĺňa všetky zákonné znaky, ktoré ho kvalifikujú ako vynález, objav alebo priemyselný vzor, patrí do výlučnej právomoci Úradu pre vynálezy a objavy. Iba tento Úrad je oprávnený rozhodnúť o tom, či riešenie prihlásené na tomto Úrade je objavom, vynálezom alebo priemyselným vzorom, a len tento Úrad môže o tom vydať príslušný doklad – diplom, autorské osvedčenie (patent) alebo osvedčenie na priemyselný vzor. V tejto súvislosti Úrad skúma v týchto prípadoch aj to, či prihlásené riešenie je výsledkom tvorivej práce. Otázku tejto tvorivosti posudzuje bez vzťahu ku konkrétnej osobe.

Naproti tomu v sporoch o autorstve k objavu, vynálezu, zlepšovaciemu návrhu alebo priemyselnému vzoru podľa ustanovenia § 124 ods. 1 písm. a) zákona č. 84/1972 Zb. rozhoduje súd v občianskom súdnom konaní o tom, kto je ich autorom, prípadne spoluautorom. V rámci toho konania súd potom musí zamerať dokazovanie na otázku, ktorá osoba (osoby) vykonala tvorivú prácu v takej podobe, že jej výsledkom je vznik príslušného riešenia, či už v podobe vynálezu, objavu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru. Otázku autorstva (spoluautorstva) môže súd vyriešiť tiež ako otázku predbežnú, pričom ak zistí, že tvorivý proces prebehol u inej osoby, než u tej, na meno ktorej je vydaný diplom, autorské osvedčenie (patent) alebo osvedčenie na priemyselný vzor (patent), a teda že autorom je niekto iný, potom Úrad pre vynálezy a objavy prepíše príslušný doklad na meno osoby, o ktorej sa preukázalo, že je skutočným autorom alebo spoluautorom (§ 44 ods. 1, § 96 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb.). /5/

Pokiaľ ide o objavy, vynálezy a priemyselné vzory, súd pri tom nemôže preskúmať, či je u nich naplnený pojmový znak tvorivej práce, ale len to, kto túto tvorivú prácu urobil. Pokiaľ však ide o zlepšovací návrh, tu je súd oprávnený preskúmať existenciu všetkých jeho pojmových znakov vrátane existencie vlastnej tvorivej práce. Z ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb. vyplýva, že za zlepšovací návrh možno považovať iba riešenie, ktoré bolo urobené vlastnou tvorivou prácou alebo ktoré síce bolo prevzaté z odbornej literatúry alebo praxe inej organizácie, ale ktoré bolo tvorivým spôsobom prispôbené podmienkam príslušnej organizácie. V prípade, ak súd v konaní týkajúcom sa zapletenia odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu zistil, že riešenie uvedené v prihláške zlepšovacieho návrhu neobsahuje znak tvorivosti, žalobu zamietne.

Pochybenia sa dopustili súdy obidvoch stupňov vo veci sp. zn. 7 C 434/83 Okresného súdu v Topoľčanoch v konaní o vyplatenie odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu. Žalobcovia podali prihlášku zlepšovacieho návrhu nazvaného „Šetrenie tepelnej energie na hale Údržba“. Organizácia prihlášku zamietla. Súdy obidvoch stupňov žalobe vyhovel. Najvyšší súd SSR na podklade sťažnosti pre porušenie zákona rozsudkom sp. zn. 4 Cz 72/87 zrušil rozsudky súdov obidvoch stupňov okrem iného aj z toho dôvodu, že riešenie uvedené v prihláške zlepšovacieho návrhu je všeobecne známe, a preto ho nemožno považovať za výsledok tvorivej práce žalobcov. Podstata navrhovaného riešenia uvedeného v prihláške zlepšovacieho návrhu totiž spočívala iba v tom, že žalobcovia navrhli, aby vo výrobnéj hale boli vymenené existujúce kovové okna s jedným sklom za okna drevené s dvojitém sklom, čím sa sledovalo zabezpečenie zvýšenia teploty vo výrobnéj hale.

Správne nepovažoval Obvodný súd Bratislava 1 vo veci sp. zn. 12 C 217/84 za zlepšovací návrh navrhnuté opatrenie, smerujúce k tomu, aby robotnícke vlaky nezastavovali na stanici v B. -S. Rovnako správne nepovažoval Okresný súd v Trenčíne vo veci sp. zn. 10 C 188/85 za nové riešenie zlepšovací návrh, aby sa džúsy plnili do pohárov značky S. z toho dôvodu, že poháre podobných tvarov sa bežne používajú v rôznych obmenách a tvarových vyhotoveniach a rozdiely medzi nimi sú nevýrazné.

Spoluautorstvo a rozdelenie odmeny spoluautorom.

Častejšie než spory o autorstvo súdy riešia otázky týkajúce sa spoluautorstva. V tomto smere súdy prevážne správne aplikujú ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 84/1972 Zb., podľa ktorého spoluautori objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov sa zúčastňujú na právach a povinnostiach rovnakým dielom, pokiaľ sa nedohodnú inak alebo pokiaľ inak nerozhodne súd. Teda pre určenie spoluautorských práv je rozhodujúca predovšetkým dohoda uzavretá spoluautormi, v ktorej si spoluautori dohodnú podiel práv a povinností vyplývajúcich zo spoločného nimi vytvoreného riešenia. Na platnosť takejto dohody nie je potrebná písomná forma. V prípade, že dohoda uzavretá nebola, potom zo zákona platí vyvratiteľná domnienka, že podiely spoluautorov sú rovnaké. Ak však platná dohoda uzavretá nebola a ak aspoň jeden zo spoluautorov nesúhlasí s domnienkou, že podiely sú rovnaké, potom výšku podielov na základe vykonaného dokazovania je oprávnený určiť súd. Pritom ak súd zistí, že nárok na odmenu patrí viacerým spoluautorom, potom sa v konaní musí vždy vyporiadať s výškou spoluautorského podielu u každého z nich (porov. č. 16/1982, str. 102 a 103, a č. 32/1984, str. 171 a 172, Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Napr. vo veci sp. zn. 9 C 1524/84 Okresného súdu v Poprade súd zistil, že spoluautori vopred dohodu o výške a rozsahu spoluautorských práv síce neuzavreli, avšak v spore o vyplatenie odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu zhodne vyhlásili, že súhlasia s tým, aby odporca bol zaviazaný zaplatiť odmenu každému z nich v rovnakom pomere. Súd potom správne o výške ich podielov rozhodol v súlade s týmto ich návrhom.

Vo veci sp. zn. 12 C 680/85 Mestského súdu v Košiciach sa žalobca domáhal vyplatenia odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu s tým, že je jeho výlučným autorom. V priebehu konania bol dožiadaným súdom vypočutý svedok, ktorý okrem iného poukázal na to, že on je spoluautorom predmetného zlepšovacieho návrhu. Súd toto jeho tvrdenie nechal bez povšimnutia a žalobe v celom rozsahu vyhovel. Správne mal súd postupovať tak, že prejudiciálne sa mal v konaní vyporiadať s otázkou, či žalobca bol skutočne výlučným autorom daného riešenia. Ak by bol zistil, že spoluautorom je aj ďalšia osoba, potom by sa bol musel zaoberať aj s výškou ich podielov a žalobcovi by potom bol mohol priznať iba sumu zodpovedajúcu jeho podielu.

Vo veci sp. zn. 7 C 176/85 Okresného súdu v Považskej Bystrici žalobca podal žalobu proti 24 žalovaným vo veci určenia autorstva k vynálezu č. AO 212966, na ktorý bolo vydané autorské osvedčenie znejúce na meno žalobcu a všetkých žalovaných. Súd prvého stupňa žalobu zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil. Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona rozsudkom sp. zn. 4 Cz 104/87 vyslovil, že rozsudkami uvedených súdov bol porušený zákon. V odôvodnení svojho rozsudku vytýkal súdom predovšetkým nerešpektovanie pravidla, že spoluautorom vynálezu nemôže byť ten, kto sa na jeho utvorení nepodieľal vlastnou tvorivou pracou. Nie je ním teda ani ten, kto poskytol autorovi iba technickú pomoc, napr. tým, že vypracoval plány, výkresy, výpočty podľa zadania autora, alebo kto poskytol autorovi informácie, rady, pomocné prostriedky, alebo kto mu odovzdal svoje skúsenosti alebo dal iba podnet na riešenie problému. Rovnako nie je autorom ten, kto iba rozpracoval úlohy, súvisiace s daným problémom, podľa zásad a spôsobov známych v technike. Najvyšší súd SSR vytýkal ďalej, že súdy dostatočne nezisťovali, ako vzniklo riešenie obsiahnuté vo význakovej časti vynálezu a kto z účastníkov konania sa skutočne podieľal na tomto riešení a v akom smere a rozsahu. Uviedol, že je potrebné zaoberať sa tvorivou činnosťou na riešení prihláseného vynálezu u každého zo žalovaných osobitne. Súdy obidvoch stupňov však v tejto veci v odôvodnení svojich rozhodnutí na tvorivú činnosť žalovaných poukázali iba všeobecne; aj odvolací súd iba ako príklad poukázal na tvorivú činnosť u niektorých zo žalovaných.

Niektoré otázky vymedzenia zlepšovacieho návrhu

Aby určité riešenie mohlo byť považované za zlepšovací návrh, je v zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb. okrem iného potrebné, aby išlo o konkrétne vyriešenie výrobnotechnického, technicko-organizačného alebo organizačno-hospodárskeho problému organizácie. Vymedzenie týchto problémov treba považovať za taxatívne. Preto pri zisťovaní toho, či dané riešenie má všetky znaky zlepšovacieho návrhu, treba sa zaoberať aj otázkou, do ktorého z týchto troch problémov možno zaradiť konkrétne riešenie uvedené v prihláške zlepšovacieho návrhu. Ak by v navrhovanom riešení nešlo ani o jeden z takýchto problémov organizácie, potom by nemohlo ísť o zlepšovací návrh. Navyše sa v tomto smere musí prihliadať aj na ustanovenie § 60 zákona č. 84/1972 Zb., v ktorom sa ako príklady uvádzajú riešenia, ktoré nemožno považovať za zlepšovací návrh.

Súdy preto aj v konaní o odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu musia vždy pamätať na to, či riešenie spĺňa všetky zákonné znaky zlepšovacieho návrhu.

Vo veci sp. zn. 12 C 680/85 Mestského súdu v Košiciach navrhnuté riešenie spočívalo v tom, že autor navrhol vybudovanie vhodnej rampy, užívaním ktorej došlo k urýchleniu vykládky nákladných železničných vagónov. Súd považoval ten prihlásený zlepšovací návrh za vyriešenie výrobnotechnického problému organizácie.

Podobne vo veci sp. zn. 12 C 698/81 Okresného súdu v Trnave výrobnotechnický problém žalovanej organizácie bol vyriešený tým, že autor (žalobca) v prihláške zlepšovacieho návrhu navrhol nové umŕtvovacie zariadenie pri výrobe oceľových lán. Toto nové zariadenie v procese zľanovania protismerne vinutých lán dáva výrobku zvýšenú kvalitu.

Vo veci sp. zn. 13 C 131/86 Okresného súdu v Prešove za vyriešenie výrobnotechnického problému žalovanej organizácie súdy považovali to, že v prihláške zlepšovacieho návrhu bol navrhnutý nový spôsob napínania reťazí zdvižného dopravníka, čo viedlo k zrušeniu výrobných líšt a k odstráneniu prestojov z dôvodu nutnosti výmeny líšt.

Keď súdy zistia, že navrhnuté riešenie nemožno považovať za vyriešenie problému v zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb., žaloby zamietajú.

Takto postupoval napr. Okresný súd v Lučenci vo veci sp. zn. 9 C 44/86 v spore o odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu. V prihláške zlepšovacieho návrhu sa odporúčalo vybaviť sklad podchodnými regálmi, ktoré vyrábajú iné organizácie. Súd toto odporúčanie nepovažoval za vyriešenie konkrétneho problému organizácie v zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb. a návrh na vyplatenie odmeny zamietol. Odvolací súd tento rozsudok potvrdil. Riešenie uvedené v prihláške zlepšovacieho návrhu považoval za odporúčanie nákupu zariadenia v zmysle ustanovenia § 60 písm. b) zákona č. 84/1972.

Ďalším nevyhnutným znakom zlepšovacieho návrhu je to, že ide o vyriešenie problému organizácie, vypracovaním ktorého autor preskočil pracovnú úlohu vyplývajúcu preňho najmä z jeho opisu práce, z daného pracovného príkazu alebo z podmienok a ukazovateľov určených pri zadaní úlohy (§ 58 ods. 2 zákona č. 84/1972 Zb.). Táto zákonná požiadavka sa však vzťahuje iba na prípady, keď autor podáva prihlášku zlepšovacieho návrhu v organizácii, s ktorou je v pracovnom alebo obdobnom vzťahu.

Súdy venujú objasneniu tejto otázky potrebnú pozornosť, pričom sa ňou zaoberajú spravidla v konaní o odmenu za zlepšovací návrh. V tomto smere vychádzajú zo záverov uvedených pod č. 32/1984, str. 172 – 174, Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk. Súdy si pritom uvedomujú, že tu spravidla ide o skutkové otázky. V zložitejších prípadoch môže súd v súvislosti s riešením, ktoré je predmetom prihlášky zlepšovacieho návrhu, nariadiť aj znalecké dokazovanie o skutkových údajoch potrebných na posúdenie toho, či činnosti vykonávané autorom s prihliadnutím na ich stupeň náročnosti možno

stotožniť s opisom prác, ktoré je pracovník povinný vykonávať podľa dohodnutého druhu práce (prípadne podľa charakteristiky činnosti stanovenej pre tú-ktorú funkciu). Je však vecou súdu, aby posúdil otázku, či autor prekročil svoju pracovnú úlohu.

Vo veci sp. zn. 6 C 27/84 Okresného súdu v Žiari nad Hronom ekonóm závodu, ako aj vedúci oddelenia materiálo-technického zabezpečenia boli vyslaní na pracovnú cestu zabezpečiť dodávku materiálu potrebného na výrobu rohoží. Doposiaľ používaný materiál sa im nepodarilo zabezpečiť, avšak iná organizácia im ponúkla náhradný materiál, podobný predchádzajúcemu. Po návrate z pracovnej cesty výmenu tohto materiálu prihlásili ako zlepšovacie návrh. Organizácia namietla, že bolo ich pracovnou povinnosťou zabezpečiť príslušný materiál potrebný pre výrobu rohoží. Rozhodnutie súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá, treba považovať za správne.

Z hľadiska posúdenia existencie zlepšovacieho návrhu je právne rozhodujúca aj tá okolnosť, aby navrhnuté riešenie obsiahnuté v prihláške zlepšovacieho návrhu bolo pre organizáciu nové, pričom požiadavka novosti je bližšie vymedzená v ustanovení § 59 ods. 1, 2 zákona č. 84/1972 Zb. Treba tiež zdôrazniť, že posúdenie novosti riešenia je v zmysle citovaného ustanovenia otázkou právnou. V prípade súdneho sporu ju posudzuje súd, a to na základe vykonaného dokazovania, ktoré môže pozostávať z výsluchu účastníkov, svedkov, vykonania listinných dôkazov alebo aj zo zadováženia znaleckého posudku. V zložitých prípadoch je objasnenie tejto otázky možné na základe znaleckého dokazovania; znalec musí objasniť a porovnať predovšetkým predchádzajúci stav v organizácii, t. j. stav pred podaním prihlášky zlepšovacieho návrhu so stavom navrhnutým v prihláške zlepšovacieho návrhu, a z odbornej stránky doložiť, či riešenie navrhnuté v prihláške zlepšovacieho návrhu je skutočne v danej organizácii nové. Pritom novosť prihlášky zlepšovacieho návrhu sa musí posudzovať z hľadiska celej organizácie, v ktorej je prihláška zlepšovacieho návrhu podaná (prípadne ktorej bola postúpená), a nielen z hľadiska niektorej prevádzky, závodu, dielne a pod. Na druhej strane nemusí ísť o novosť celoštátnu alebo o novosť v rámci národnej republiky, kraja alebo okresu.

Vo veci sp. zn. 7 C 165/86 Okresného súdu v Nitre v spore o odmenu za zlepšovacie návrh súd žalobu zamietol z toho dôvodu, že riešenie obsiahnuté v prihláške zlepšovacieho návrhu nie je nové. V danom prípade pôvodne o prihláške zlepšovacieho návrhu organizácia rozhodla kladne, neskôr však autorovi oznámila, že ním navrhované riešenie nie je v organizácii nové, a preto nejde o zlepšovacie návrh. V konaní súd zistil, že tvrdenie organizácie zodpovedá skutočnosti, lebo žalovaná organizácia už pred podaním prihlášky uskutočnila preukázateľné prípravy smerujúce na využívanie riešenia zhodného s predmetom prihlášky zlepšovacieho návrhu.

Podobne vo veci sp. zn. 5 C 54/85 Okresného súdu vo Vranove nad Topľou súd žalobu o odmenu za zlepšovacie návrh zamietol z toho dôvodu, že navrhnuté riešenie v zmysle ustanovenia § 59 zákona č. 84/1972 Zb. nie je nové, keď v konaní bolo zistené, že prihláška zlepšovacieho návrhu bola podaná

14. 9. 1979, pričom žalovaná organizácia to isté riešenie využívala už od 19. 5. 1979, teda už viac ako tri mesiace pred podaním prihlášky.

V tejto súvislosti treba uviesť, že otázku novosti môže súd preskúmať len v prípade zlepšovacieho návrhu. Ak ide o objav, vynález alebo priemyselný vzor, posúdenie aj tejto základnej otázky patrí do výlučnej právomoci Úradu pre vynálezy a objavy; súd v týchto prípadoch už otázku novosti nemôže preskúmať.

Predpokladom vzniku nároku na odmenu za vynález alebo priemyselný vzor je nielen vydanie osvedčenia na vynález (patentu) či osvedčenia na priemyselný vzor, ale aj využitie riešenia. Pri využití zlepšovacieho návrhu má však autor nárok na odmenu aj v prípade, ak organizácia o prihláške zlepšovacieho návrhu nerozhodla v dvojmesačnej lehote alebo v predĺženej lehote (§ 67 zákona č. 84/1972 Zb.), ako aj v prípade, ak jej rozhodnutie o prihláške zlepšovacieho návrhu nebolo

kladné (porov. druhú časť záverov z rozhodnutia uverejneného pod č. 29/1969 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR a rozhodnutie uverejnené pod č. 15/1981 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk). V praxi súdov je preto dôležité vymedzenie pojmu využitie riešenia a jeho rozlíšenie pri využití vynálezu (§ 40 zákona č. 84/1972 Zb.), pri využití zlepšovacieho návrhu (§ 68 zákona č. 84/1972 Zb.) a pri využití priemyselného vzoru (§ 93 zákona č. 84/1972 Zb.). Pri rôznych riešeniach (u zlepšovacieho návrhu, vynálezu, priemyselného vzoru) tento pojem má rôzny obsah (porov. č. 17/1982, č. 18/1982 a č. 19/1982 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Vo veci sp. zn. 1 C 122/84 Obvodného súdu Bratislava 1 súd riešil v spore o odmenu za využitie vynálezu otázku, či využíateľom riešenia spočívajúceho v elektrickom zapojení je výrobca čiastkového komponentu, pri výrobe ktorého bolo zapojenie zhodné s predmetom vynálezu využité, alebo či riešenie využíva žalovaný ako dodávateľ elektromontážnych prác, ktorý čiastkový komponent prevzal od jeho výrobcu (subdodávateľa) na základe hospodárskej zmluvy. Súd správne žalobu zamietol a poukázal na to, že dodávateľ elektromontážnych prác riešenie žalobcu nevyužil. Vykonala iba montáž komponentu dodaného výrobcom.

Určenie odmeny

Dňom 1. 7. 1986 nadobudla účinnosť vyhláška č. 27/1986 Zb., o odmeňovaní objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov, ktorá zrušila vyhlášku č. 106/1972 Zb. Prechodné ustanovenie vyhlášky č. 27/1986 Zb. (§ 21) spája použiteľnosť tejto vyhlášky so skutočnosťami, ktoré nastali po nadobudnutí jej účinnosti (napr. okamih udelenia diplomu na objav, začiatok využitia vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru, prevzatie vypracovaných výkresov, modelov alebo prototypov). V prípade odmien podľa ustanovení § 13 a § 14 vyhlášky č. 27/1986 Zb. je rozhodujúci čas nadobudnutia platnosti zmluvy so zahraničnou osobou.

Výška odmeny za využitie vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru závisí od spoločenského prospechu, ktorý sa dosahuje jeho využívaním v národnom hospodárstve, a nielen od prospechu využívajúcej organizácie.

Odchyliť sa pri určení spoločenského prospechu od spôsobov upravených v ustanovení § 6 vyhlášky č. 27/1986 Zb. (porov. aj § 6 a § 7 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.) možno iba pri splnení podmienok uvedených v ustanovení § 7 ods. 2 vyhlášky č. 27/1986 Zb., t. j. v prípade, ak spoločenský prospech nemožno vyčíslieť alebo vyjadriť podľa predchádzajúcich ustanovení alebo by jeho vyčíslenie bolo mimoriadne ťažké alebo by si vyžiadalo neprimerané náklady, alebo spoločenský prospech zistený podľa ustanovenia § 6 písm. g), druhá a tretia veta, vyhlášky č. 27/1986 Zb. (porov. aj § 6 ods. 3, druhá a tretia veta, skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.) by dostatočne nevyjadroval ekonomický, technický alebo iný prínos z využitia. V týchto prípadoch treba určiť spoločenský prospech ekonomickým rozborom. Z predpokladaného spoločenského prospechu určeného ekonomickým rozborom sa vychádza pri určení jednorázovej odmeny v zmysle ustanovenia § 16 vyhlášky č. 27/1986 Zb. (porov. aj § 18 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.). Napokon iný spôsob určenia odmeny prichádza do úvahy iba využití v zahraničí (§ 13 až § 14 vyhlášky č. 27/1986 Zb. a porov. aj § 14 – § 16 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.).

Pokiaľ ide o rozhodujúce obdobie pre určenie spoločenského prospechu, treba vychádzať z ustanovenia § 8 vyhlášky č. 27/1986 Zb., prípadne § 8 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.

Zvýšenie odmeny podľa ustanovenia § 11 vyhlášky č. 27/1986 Zb.

Ustanovenie § 11 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb. umožňovalo zvýšiť odmenu podľa sadzobníka až o 200 %, ak vynález, zlepšovací návrh alebo priemyselný vzor prispieva mimoriadne k rozvoju národného hospodárstva alebo ak vynález, zlepšovací návrh alebo priemyselný vzor zlepšuje

alebo výrazne ovplyvní podmienky alebo zvyšuje bezpečnosť práce na zvlášť ohrozených pracoviskách.

Súdy správne vychádzali z toho, že pri splnení stanovených podmienok (bližšie stanovených ústrednými úradmi v zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.) zvýšenie odmeny posudzovali ako nárokovú časť odmeny.

V prípadoch, že sú inak splnené podmienky stanovené ústredným úradom, súdy nemôžu ani teraz podľa ustanovenia § 11 ods. 3 vyhlášky č. 27/1986 Zb. (ako aj predtým podľa ustanovenia § 11 ods. 2 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb.) posudzovať napr. otázku, či riešenie malo za následok mimoriadny prínos (porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 47/1985 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk). Súdy však pri posúdení tejto právnej otázky často vychádzajú iba zo záverov znaleckého posudku bez toho, že by si zadovážili smernice príslušného ústredného úradu.

Vo veci sp. zn. 6 C 410/84 Okresného súdu v Žiari nad Hronom súd prvého stupňa zvýšil odmenu zlepšovateľa o 150 % a poukázal na závery znaleckého posudku bez toho, že by inak zdôvodnil opodstatnenosť zvýšenia odmeny. Odvolací súd zadovážil smernicu Ministerstva priemyslu SSR č. 9/73-E a na jej základe správne dospel k záveru, že v dôsledku dosiahnutej úspory vykurovacieho oleja prislúcha žalobcovi zvýšenie základnej odmeny o 200 %.

Úprava zvýšenia odmeny podľa sadzobníka v zmysle ustanovenia § 11 vyhlášky č. 27/1986 Zb. zvýraznila nárokový charakter takéhoto zvýšenia. Na rozdiel od ustanovenia § 11 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb. teraz už nemožno priznať zvýšenie odmeny, ak riešenie výrazne ovplyvní pracovné podmienky alebo zvyšuje bezpečnosť na zvlášť ohrozených prevádzkach. Tieto prínosy treba brať do úvahy pri stanovení základnej odmeny. Naviac v ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky č. 27/1986 Zb. sa jednoznačne stanovuje, že zvýšenie sa môže týkať len odmeny za tento prínos dosiahnutý využitím, za ktorý patrí také zvýšenie. Nepatrí preto zvýšenie aj za prínos, ktorý nemá dôsledky predpokladané ustanovením § 11 ods. 1 vyhlášky č. 27/1986 Zb.

V porovnaní s pôvodnou úpravou vyhláška č. 27/1986 Zb. upravila ďalšie zvýšenie odmeny za využitie vynálezu alebo zlepšovacieho návrhu o 150 % (§ 12 ods. 1 písm. b/ tejto vyhlášky) v organizácii, v ktorej autor pracuje na úlohách dotknutých vynálezom alebo zlepšovacím návrhom, ak má toto využitie za následok spevnenie platnej výkonovej normy a ak je týmto spevnením výkonovej normy bezprostredne ovplyvnená mzda autora.

Úhrada nákladov spojených s vypracovaním výkresov,

modelov, alebo prototypov

Za správnu možno označiť prax súdov pri rozhodovaní o úhrade nákladov spojených s vypracovaním výkresov, modelov alebo prototypov (podľa ustanovenia § 20 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb. a teraz podľa ustanovenia § 18 ods. 1 vyhlášky č. 27/1986.). Túto náhradu spájajú súdy s osobou autora vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru, skúmajú, či výkresy, modely alebo prototypy boli organizáciou vyžiadané alebo prevzaté na potrebu zisťovania využiteľnosti, skúšania, rozpracovania alebo na priame využitie riešenia. Potrebnú pozornosť venujú aj výške úhrady a tomu, aby úhrada predstavovala iba primerané náklady a aby celková výška úhrady neprekročila sumu, ktorú by organizácia musela na zhotovenie výkresov, modelov alebo prototypov účelne vynaložiť.

Napr. vo veci sp. zn. 5 C 284/83 Okresného súdu v Dolnom Kubíne sa autor zlepšovacieho návrhu domáhal úhrady 6959,- Kčs za zhotovenie výkresov, ktoré organizácia prevzala. Po zistení, že primerané náklady sú iba vo výške 1680,- Kčs, súd vo zvyšku žalobu zamietol. Odvolací súd po

doplnení dokazovania priznal žalobcovi iba 1522,- Kčs.

Ten istý súd vo veci sp. zn. 13 C 1258/86 posudzoval rozsah nákladov za pomoci znalca a ustálil primerané náklady spojené s vypracovaním rozsiahlej výkresovej dokumentácie vo výške 13 800,- Kčs.

Odmena za iniciatívnu účasť na rozpracovaní, skúšaní alebo zavádzaní objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov

Pri rozhodovaní o týchto nárokoch súdy venujú pozornosť okruhu osôb, ktoré sa iniciatívne zúčastnili na rozpracovaní, skúšaní alebo zavádzaní objavu, vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru, pri ktorých právo na využitie prislúcha štátu (§ 121 zákona č. 84/1972 Zb. a § 19 vyhlášky č. 27/1986 Zb.). Vychádzajú pritom z toho, že tento druh odmeny (prípadne jej časť) patrí aj osobám, ktoré nie sú autormi (spoluautormi) príslušného riešenia. Hodnotia, či iniciatívna účasť osôb pri činnosti smerujúcej k rozpracovaniu, skúšaní alebo zavedeniu konkrétneho riešenia prekročila rámec bežného plnenia povinností a či nejde o osoby, ktoré sú z práv na túto odmenu vylúčené (napr. pracovníci organizácie, u ktorých táto účasť vyplýva z ich pracovných povinností).

Vo veci sp. zn. 13 C 77/86 Okresného súdu v Prešove sa žalobca domáhal zaplattenia odmeny za iniciatívnu účasť na rozpracovaní a zavedení zlepšovacieho návrhu. Súd návrh zamietol po zistení, že povinnosťou žalobcu vyplývajúcou z pracovnej náplne referenta agendy zlepšovacích návrhov bolo zabezpečiť aj rýchlu realizáciu riešenia v praxi. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny.

Vo veci sp. zn. 15 C 182/83 Obvodného súdu Bratislava 1 súd okrem iného rozhodol o odmene za iniciatívnu účasť pri zavádzaní zlepšovacieho návrhu. Po zistení, že žalobca vykonal iba práce, ktoré patrili do pracovnej náplne žalobcu, návrh zamietol. Odvolací súd doplnil dokazovanie a zistil, že žalobca sa iniciatívne podieľal na bezprostrednom organizovaní výroby, organizácii práce pri montáži v rozsahu presahujúcom plnenie pracovných povinností. Preto priznal žalobcovi odmenu v zmysle ustanovenia § 21 ods. 1 vtedy platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb. v rozsahu 20% určenej odmeny vyplatennej autorovi.

Ustanovenie § 19 vyhlášky č. 27/1986 Zb. oproti úprave skôr platnom ustanovení § 21 vyhlášky č. 106/1972 Zb. odstraňuje pochybnosti o tom, ktorý subjekt je povinný odmenu za iniciatívnu účasť vyplatiť. Jednoznačne určuje, že týmto povinným je organizácia, v ktorej sa iniciatívna účasť vykonala (§ 19 ods. 5 vyhlášky č. 27/1986 Zb.). Úprava ustanovuje väčší okruh skutočností, ktoré treba hodnotiť pri určení výšky odmeny. Odmena je závislá od stupňa pomoci, pracovného úsilia, množstva vykonanej práce, rýchlosti a komplexnosti rozpracovania, od predpokladaného spoločenského prospechu z ich využitia a od významu riešenia pre vedeckotechnický rozvoj a výrobu. Odlišným spôsobom sa ustanovuje horná hranica tejto odmeny a odlišne sa rieši splatnosť tejto odmeny, a to do 2 mesiacov od začiatku využitia riešenia.

Splatnosť nárokov na odmenu a ich premlčanie

Otázka splatnosti nárokov a dôvodnosť námietok premlčania týkajúcich sa práva na odmenu za využitie vynálezu, na ktorý bol uvedený zlepšovateľský preukaz, alebo priemyselného vzoru, na ktorý bolo udelené osvedčenie, objasnilo stanovisko uverejnené pod č. 33/1984 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Vo veci sp. zn. 10 C 747/86 Okresný súd v Banskej Bystrici zamietol návrh na vyplatenie odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu, na ktorý bol vydaný zlepšovateľský preukaz, z dôvodu premlčania. Odvolací súd pochybenie súdu prvého stupňa napravil. V odôvodnení rozsudku uviedol, že námietka

premlčania nie je dôvodná, alebo autor nebol oboznámený s podkladmi pre výpočet odmeny, a preto neboli splnené podmienky splatnosti odmeny v zmysle ustanovenia § 117 ods. 3, 4 a 5 zákona č. 84/1972 Zb.

Pochybenia sa v súvislosti s otázkou premlčania dopustil aj Okresný súd v Žiari nad Hronom vo veci sp. zn. 5 C 402/82 a v nadväznosti na to i Krajský súd v Banskej Bystrici. V uvedenej veci žalobu z 22. 4. 1982 sa žalobca domáhal odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu. Súd prvého stupňa zamietol žalobu z dôvodu premlčania po zistení, že sa riešenie v organizácii využíva od 28. 12. 1975 a žalobca nárok na odmenu uplatnil na zmierovacom orgáne 28. 1. 1982. Odvolací súd preberal záver súdu prvého stupňa o premlčaní práva a poukázal na to, že riešenie sa v organizácii využívalo od 28. 12. 1975, a preto sa právo na odmenu premlčalo 28. 1. 1982 s prihliadnutím na to, že žaloba bola podaná na súd až 22. 4. 1982. Uvedené rozsudky Najvyšší súd SSR zrušil svojím rozsudkom sp. zn. 4 Cz 55/85. V odôvodnení rozsudku poukázal na to, že žalovaný využíval zlepšovací návrh od 28. 12. 1975 a po dobu troch rokov jeho využívania nesplnil povinnosti uvedené v ustanovení § 117 ods. 3, 4 a 5 zákona č. 84/1972 Zb. Preto žalobca mohol po prvýkrát uplatniť nárok na vyplatenie odmeny až po uplynutí troch rokov a jedného mesiaca od začiatku využívania, t. j. od 29. 1. 1979, ktorým dňom potom začína plynúť trojročná premlčacia lehota (§ 101 O. z.), ktorá uplynula 29. 1. 1982. Žalobca uplatnil nárok 28. 1. 1982 na zmierovacom orgáne; s prihliadnutím na ustanovenie § 127 ods. 2 zákona č. 84/1972 Zb., podľa ktorého počas zmierovacieho konania, najviac však počas troch mesiacov, premlčacia doba neplyne; jeho nárok bol teda uplatnený včas.

Ak organizácia nevydala kladné rozhodnutie o prihláške zlepšovacieho návrhu, prípadne neudelila zlepšovateľský preukaz, nemožno v takomto prípade vyžadovať plnenie povinností uvedených v ustanovení § 117 ods. 3, 4 a 5 zákona č. 84/1972 Zb. Pri využití riešenia autora a za splnenia ďalších podmienok (§ 58 a nasl. tohto zákona) vzniká autorovi právo na odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu, a to aj v prípade, ak organizácia o prihláške zlepšovacieho návrhu nerozhodla (§ 116, veta druhá, citovaného zákona). Premlčacia lehota v takomto prípade začína plynúť po uplynutí jedného mesiaca po skončení časového obdobia určeného ustanovením § 8 vyhlášky č. 27/1986 Zb.

V ustanovení § 16 vyhlášky č. 27/1986 Zb. je zakotvená možnosť uzavretia dohody autora vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru s využívajúcou organizáciou o tom, že autorovi bude vyplatená odmena jednorázovo. V takomto prípade splatnosť odmeny za využitie riešenia je ponechaná na dohodu účastníkov zmluvy s tým obmedzením, že môže byť stanovená v dobe od prvého dňa využitia do jedného mesiaca po uplynutí jedného roka od začiatku využívania vynálezu, zlepšovacieho návrhu alebo priemyselného vzoru.

Na rozdiel od úpravy podľa ustanovení vyhlášky č. 106/1972 Zb. teraz musí mať dohoda o jednorázovej odmene podľa ustanovenia vyhlášky č. 27/1986 Zb. písomnú formu a jej nedodržanie má za následok neplatnosť dohody (§ 40 ods. 1 O. z.).

Splatnosť nárokov na úhradu primeraných nákladov spojených s vypracovaním výkresov, modelov alebo prototypov je do dvoch mesiacov odo dňa, keď organizácia výkresy, modely alebo prototypy prevzala.

V súvislosti so splatnosťou odmeny za iniciatívnu účasť na rozpracovaní, skúšaní alebo zavádzaní objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyselných vzorov treba poukázať na ustanovenie § 19 ods. 5 vyhlášky č. 27/1986 Zb., podľa ktorého je odmena splatná do dvoch mesiacov od začiatku využívania riešenia, na rozdiel od ustanovenia § 21 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 106/1972 Zb., v ktorom bola splatnosť určená do jedného mesiaca po uplynutí prvého roka využitia.

Daň z odmien

V súvislosti s rozhodovaním o odmenách podľa ustanovení zákona č. 84/1972 Zb. súdy aplikujú ustanovenia zákona č. 76/1952 Zb. a vyhlášky č. 161/1976 Zb. (v znení vyhlášky č. 14/1982 Zb. a vyhlášky č. 86/1984 Zb.) a priznávajú odmenu až po odpočítaní dane zo mzdy.

Podľa ustanovenia § 4 bod 1 vyhlášky č. 161/1976 Zb. sú od dane zo mzdy oslobodené až do výšky 20 000,- Kčs odmeny a ceny poskytované priamym riešiteľom za vyriešenie úloh štátneho plánu rozvoja techniky, osobitné odmeny za vyriešenie tematických úloh zaradených do plánu tematických úloh vyhlasovaných Úradom pre vynálezy a objavy, odmeny za objavy, na ktoré sa udelil diplom, odmeny za využitie vynálezov, na ktoré sa udelilo autorské osvedčenie alebo patent, za využitie zlepšovacích návrhov, na ktoré sa vydal zlepšovateľský preukaz, a za využitie priemyselného vzoru, na ktorý sa udelilo osvedčenie na priemyselný vzor alebo patent.

Uvedené oslobodenia platia pre každý objav, vynález, zlepšovací návrh a priemyselný vzor a pre každého spoluautora osobitne. Pri rozhodovaní však treba vziať zreteľ aj na určité obmedzenia uvedené v ustanovení § 5 uvedenej vyhlášky a najmä na odsek 6 tohto ustanovenia, podľa ktorého odmeny za účasť na rozpracovaní, skúšaní, zavedení alebo rozšírení vynálezov, objavov, priemyselných vzorov a zlepšovacích návrhov, odmeny za spoluprácu navrhovateľa, odmeny za expertízy členov komisie expertov a odmeny za realizáciu úloh sa zdaňujú v plnej výške. Rovnako podliehajú dani zo mzdy odmeny za upozornenie na možnosť využitia vynálezu alebo zlepšovacieho návrhu, ako aj odmeny za vyriešenie tematických úloh, ktoré neboli vyhlásené Úradom pre vynálezy a objavy.

Vo veci sp. zn. 6 C 633/84 Okresný súd v Žiari nad Hronom však priznal autorovi odmenu 36 476,- Kčs bez odpočítania dane z odmeny prevyšujúcej 20 000,- Kčs.

Vo veci sp. zn. 7 C 9/84 Okresný súd vo Zvolene pri rozhodovaní nevzal zreteľ na to, že každému z autorov bola už pred rozhodovaním súdu vyplatená odmena za využitie toho istého riešenia prevyšujúca 20 000,- Kčs. Preto odmena priznaná súdom mala byť zdanená.

V otázke, či je oslobodená od dane aj odmena do 20 000,- Kčs za využitie zlepšovacieho návrhu, keď o prihláške nebolo vydané kladné rozhodnutie a nebol vydaný zlepšovateľský preukaz, možno za správny považovať ten názor, že rozhodnutie súdu, ktorým bola autorovi zlepšovacieho návrhu priznaná odmena za jeho využitie, nahrádza pre účely oslobodenia od dane (v zmysle ustanovenia § 4 vyhlášky č. 161/1976 Zb.) zlepšovateľský preukaz. Nepriznanie oslobodenia od dane v týchto prípadoch by bolo v rozpore s cieľom sledovaným uvedenou vyhláškou, totiž zvýhodniť tvorivú iniciatívu riešiteľov a týmto spôsobom ich motivovať. Naviac autor takéhoto zlepšovacieho návrhu by len v dôsledku toho, že využívajúca organizácia nesplnila svoju povinnosť, bol v nevýhodnejšom postavení.

Vrátenie odmeny

Pri rozhodovaní o vrátení prijatej odmeny treba predovšetkým posúdiť, či na daný vzťah treba aplikovať ustanovenie § 118 zákona č. 84/1972 Zb. alebo ustanovenia § 451 a nasl. O. z.

Podľa ustanovenia § 17 O. z. upravujú osobitné zákony vzťahy vznikajúce z vytvorenia a spoločenského uplatnenia literárnych, vedeckých a umeleckých diel, ako vzťahy z objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov alebo priemyselných vzorov. Takýmto osobitným zákonom je aj zákon č. 84/1972 Zb. a na jeho základe vydané vykonávacie predpisy. Preto na vzťahy upravené týmto zákonom treba aplikovať predovšetkým ustanovenia tohto zákona. Týka sa to plne aj vrátenia odmeny.

Iba v prípade, ak zákon č. 84/1972 Zb. neobsahuje hmotnoprávne ustanovenie upravujúce daný

vzťah, treba vzhľadom na občianskoprávny charakter týchto vzťahov (§ 1 O. z.) aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. 6) To plne platí aj o možnosti aplikácie ustanovenia § 118 zákona č. 84/1972 Zb., podľa ktorého iba ak sa zruší úplne alebo čiastočne diplom na objav, autorské osvedčenie na vynález alebo osvedčenie na priemyselný vzor alebo kladné rozhodnutie o zlepšovacom návrhu, nevracia sa odmena, ani jej časť, pokiaľ sa nadobudla v dobrej viere. Nakoľko uvedené ustanovenia obsahuje taxatívny výpočet prípadov, v ktorých možno toto ustanovenie použiť, nemožno ho vzťahovať aj na prípady tam neuvedené (porov. rozhodnutia uverejnené pod č. 7/1965 Zbierky rozhodnutí a oznámení v ČSSR a č. 35/1983 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk). Preto ustanovenie § 118 zákona č. 84/1972 Zb. nemožno aplikovať bez splnenia podmienok v ňom uvedených, a to ani v tom prípade, ak odmenu žalovaný prijal na základe rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené na základe sťažnosti pre porušenie zákona.

Z tých istých dôvodov treba aplikovať ustanovenia § 451 a nasl. O. z. aj na nároky na vrátenie úhrady nákladov spojených s vypracovaním výkresov, modelov a prototypov, na vrátenie odmeny za iniciatívnu účasť na rozpracovaní, skúšaní alebo zavádzaní objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov, priemyselných vzorov, osobitnej odmeny za vyriešenie tematickej úlohy, odmeny za upozornenie na možnosť využitia vynálezu alebo zlepšovacieho návrhu.

Vo veci sp. zn. 12 C 1365/86 Mestského súdu v Košiciach bol obžalovaný správne zaviazaný vrátiť odmenu vyplatenú na základe rozsudku súdu, keď tento rozsudok bol zrušený a nárok na vyplatenie odmeny nebol priznaný.

Vo veci sp. zn. 9 C 865/86 Okresný súd v Banskej Bystrici zamietol návrh na vrátenie odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu a poukázal na ustanovenie § 118 zákona č. 84/1972 Zb. Odvolací súd uvedené rozhodnutie správne zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa s poukazom na to, že na prípad nesprávneho zistenia spoločenského prospechu a nadväzujúceho nesprávneho určenia odmeny nemožno aplikovať ustanovenie § 118 zákona č. 84/1972 Zb.

Odmena za vyriešenie tematickej úlohy

Problematicku nároku na osobitnú odmenu riešiteľa tematickej úlohy upravuje ustanovenie § 113 ods. 3 zákona č. 84/1972 Zb. a vyhláška č. 29/1986 Zb., ktorá s účinnosťou od 1. 7. 1986 nahradila vyhlášku č. 102/1972 Zb.

Rozhodovacia činnosť súdov v tejto oblasti bola už usmernená rozhodnutiami a závermi uverejnenými pod č. 48/1986, č. 16/1982 a č. 32/1984 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Vyhlásenie tematickej úlohy je formou verejnej súťaže, ktorá je upravená ustanoveniami § 412 až § 414 O. z. Na jej základe sa od riešiteľov vyžaduje splnenie konkrétnych podmienok v určenom čase za súčasného prísľubu organizácie na vyplatenie osobitnej odmeny tomu, kto svojím riešením splní vyhlásené súťažné podmienky a ktorého riešenie bude vyhodnotené ako najlepšie.

Za účinnosti skôr platnej vyhlášky č. 102/1972 Zb. uskutočňovala vyhodnotenie riešení hodnotiteľská komisia, ktorú na ten účel vopred určil príslušný orgán (§ 13 ods. 1, veta prvá pred bodkočiarkou, uvedenej vyhlášky). Súd pri rozhodovaní o osobitnej odmene bol viazaný závermi hodnotiteľskej komisie o tom, že určité riešenie bolo vyhodnotené ako najlepšie.

Vo veci sp. zn. 12 C 38/86 Obvodného súdu Bratislava 1 súd vydal platobný rozkaz, ktorým zaviazal organizáciu na zaplatenie 5000,- Kčs za vyriešenie tematickej úlohy, a to napriek tomu, že sám žalobca v návrhu uviedol, že hodnotiteľská komisia svojím rozhodnutím z 9. 1. 1985 riešenie neprijala.

Vo veci sp. zn. 11 C 6/86 Okresného súdu Bratislava-vidiek súd nesprávne za pomoci znalca

preskúmaval závery hodnotiteľskej komisie.

Oprávnenie preskúmať, či riešenie malo alebo nemalo byť vyhodnotené ako najlepšie, neprislúcha súdu ani podľa teraz platenej vyhlášky č. 29/1986 Zb. Táto vyhláška dala hodnotiteľskej komisii postavenie iba odborného poradného orgánu. Vyhodnotenie došlých návrhov na riešenie úlohy urobené vyhlasujúcim organom alebo organizáciou je konečné (§ 13 ods. 1 a 6 vyhlášky č. 29/1986 Zb.).

Závery:

V záujme ďalšieho skvalitňovania konania a rozhodovania súdov, ako aj zabezpečenia rýchlej a účinnej ochrany autorov vynálezov a zlepšovacích návrhov, je potrebné, aby súdy v konaní a pri rozhodovaní týchto sporov najmä:

1. skúmali, či sú splnené podmienky konania (§ 103 O. s. p.) a dbali o urýchléné odstraňovanie väd konania;
2. pristupovali k ustanoveniu znalca až pod dostatočnom objasnení a zistení skutočností, z ktorých má znalec v posudku vychádzať; ustanovovali iba znalca spôsobilého posúdiť danú odbornú otázku; pri hodnotení znaleckého posudku, ktorým bol určený spoločenský prospech, dôsledne preskúmali najmä správnosť posudku z hľadiska ustanovení § 6 a § 7 vyhlášky č. 27/1986 Zb.;
3. v sporoch o odmenu za využitie riešenia dôsledne hodnotili, či riešenie vytvoril autor (spoluautor), a v sporoch o odmenu za využitie zlepšovacieho návrhu, či autor preskočil pracovnú úlohu;
4. v prípadoch, ak odmena podliehala dani zo mzdy, odmenu priznávali po zrážke dane;
5. v sporoch o vrátenie preplatku odmeny rozlišovali, či dôvodom na vrátenie (alebo jej časti) sú skutočnosti uvedené v ustanovení § 118 zákona č. 84/1972 Zb. alebo v ustanoveniach § 451 a nasl. O. z.;
6. dôsledne zisťovali príčiny týchto sporov a upozorňovali organizácie a orgány (§ 65 O. s. p.) v každom prípade, v ktorom súd zistí v činnosti niektorej organizácie alebo orgánu nedostatky, ktoré viedli alebo by mohli viesť k ohrozeniu alebo porušeniu práv.

Poznámky pod čiarou:

- 1) Predchádzajúci výklad k týmto otázkam pozri najmä pod č. 16/1982 a pod č. 32/1984 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.
- 2) teraz Federálny úrad pre vynálezy a objavy (porov. § 125 zákona 194/1988 Zb.)
- 3) Porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 29/1969 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR.
- 4) Porov. aj V/1968, str. 44 – 45, Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR, ako aj zborník I Najvyššieho súdu ČSSR, SEVT, Praha 1974, str. 192 – 193.
- 5) Porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 36/1983 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, ako aj č. 32/1984, str. 171, Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.
- 6) zákona č. 40/1964 Zb. (v znení so zmenami a doplnkami vyhlásenom pod č. 70/1983 Zb a v znení zákonov č. 94/1988 Zb. a č. 188/1988 Zb.)